

ЩОКВАРТАЛЬНА ОЦІНКА ДІЛОВОГО КЛІМАТУ

Аналітичний звіт за результатами опитування керівників
промислових підприємств в Україні

Квартальне опитування підприємств

Вересень 2019

№3 (69)

Головне: Невизначеність викликана виборами закінчилась, однак підприємства продовжують вичікувати -- про що свідчить погіршення очікувань щодо випуску, погіршення оцінок портфелю замовлень та збільшення запасів готової продукції на фоні уповільнення темпів зростання цін.

Коротко про основні результати:

Загальні показники ділового клімату та кон'юнктури:

- Значення Агрегованого показника перспектив промисловості у II-му кварталі 2019 року зменшилось та становить -0,10 (0,01 у I-му кварталі)
- У II-му кварталі порівняно до I-го кварталу значення індексу поточної фінансово-економічної ситуації продовжує поступове підвищення, хоча і залишається від'ємним та становить -0,01 (-0,03 у I-му кварталі).
- Значення індексу очікуваних змін фінансово-економічної ситуації різко підвищилось та становить 0,40 (0,21 у I-му кварталі 2019 року).
- Значення індексу поточного стану ділового середовища у II-му кварталі 2019 також покращилось та з від'ємного тепер дорівнює нулю (-0,02 у попередньому кварталі)
- У II-му кварталі 2019 року індекс очікуваних змін ділового середовища стрімко підвищився до 0,34 (0,13 у I-му кварталі).
- У II-му кварталі регуляторний клімат піднявся у списку перешкод зростанню виробництва на 4 місце. Збільшився до 41,2% (30,8% у I-му кварталі) за рахунок зростання частки тих, кому перешкоджає корупція зросла з 13,8% до 26,3%.

Виробництво:

- Значення індексу змін виробництва для II-го кварталу зросло на 33 в.п — до 0,23 з -0,10 у I-му кварталі 2019 року.
- Значення індексу очікуваних змін виробництва на наступні три місяці (III-й квартал) знизилось до 0,21 порівняно з аналогічним показником I-го кварталу (0,37).

Попит:

- Індекс змін внутрішнього попиту у II-му кварталі збільшився до 0,18 (у I-му кварталі було 0,05).
- В II-му кварталі значення індексу очікуваних змін внутрішнього попиту менше, ніж було в I-му кварталі, але зменшення невелике (відповідно 0,23 до 0,27 у I-му кварталі).

Зайнятість та ринок праці:

- Значення індексу змін зайнятості підвищилось з -0,11 в I-му кварталі 2019 року до -0,08 у II-му кварталі, але залишається від'ємним, що свідчить про скорочення кількості працюючих.
- У II-му кварталі 2019 року рівень складності пошуку кваліфікованих працівників знизився, хоча і залишається високим та становить 0,54 (0,61 у I-му кварталі 2019 року). Пошук некваліфікованих працівників також полегшився.

Ціни:

- У II-му кварталі 2019 року порівняно до I-го кварталу 2019 року індекс змін ціни сировини та індекс змін цін реалізації суттєво зменшилися (відповідно з 0,56 до 0,37 та з 0,46 до 0,27).
- В III-му кварталі очікується подальше зменшення темпів зростання цін. Індекс очікуваних змін ціни сировини та матеріалів зменшився з 0,22 до 0,20, а індекс очікуваних цін реалізації незначно збільшився (з 0,10 до 0,13), але залишається одним із найнижчих за 20 років проведення опитування.

Панель з 300 підприємств обробної промисловості використовується для моніторингу оцінок та очікувань керівників підприємств щодо змін ділового середовища загалом та показників роботи підприємств.

У цьому випуску представлені результати опитування за липень-серпень 2019-го року

Показник: Q2' 2019 до Q1' 2019

Очікування: Q3' 2019 до Q2' 2019

Діловий клімат: оцінка за липень/серпень 2019, очікування на 6 місяців

Автори:
Оксана Кузяків
Анастасія Гулік

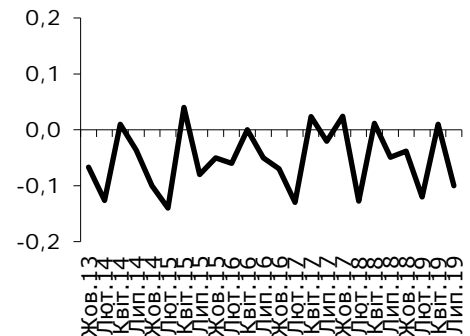
Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультаций
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-63-42/60
Факс (+38044) 278-63-36
E-mail: institute@ier.kyiv.ua
<http://www.ier.com.ua>

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ

Агрегований показник перспектив промисловості

Значення Агрегованого показника перспектив промисловості у II-му кварталі становить -0,10. Воно зменшилось на -11 в.п. та змінило знак з додатного на від'ємний порівняно до I-го кварталу 2019 року (0,01). Значення II кварталу 2019 року подібне до показника IV-го кварталу 2018 року (-0,12). Зміни показника зумовлені змінами усіх трьох складових показника: (1) погіршення очікування щодо обсягів реалізації в наступні 3-4 місяці (значення цього показника зменшились з 0,37 у минулому кварталі до 0,21 у поточному), (2) погіршення оцінок портфелю нових замовлень (відповідний показник зменшився з -0,34 до -0,42), (3) збільшенням запасів готової продукції (значення відповідного показника зросло з 0,01 у I-му кварталі 2019 року до 0,09 у II-му).

Агрегований показник перспектив промисловості

Фінансово-економічна ситуація на підприємствах

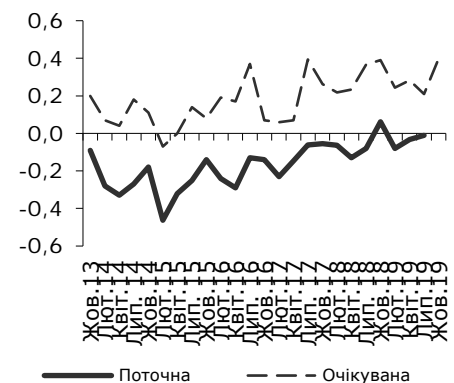
Оцінка фінансово-економічної ситуації

У II-му кварталі 2019 року порівняно до I-го, значення індексу поточної фінансово-економічної ситуації на підприємстві продовжило тенденцію збільшення (хоча й статистично не значущого) — з -0,03 до -0,01. Зазначимо, що значення показника все ще залишається від'ємним. Переважна більшість респондентів вважає, що фінансово-економічна ситуація на підприємстві не змінилась — 71,0% у II-му кварталі 2019 року (71,2% у I-му кварталі 2019 року). 16,1% думають, що ситуація погіршилась — (16,2% у I-му кварталі), для 12,9% — покращилась (12,5% у I-му кварталі).

Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації на підприємстві

Очікування менеджерів щодо фінансово-економічної ситуації підприємств на наступні шість місяців залишаються позитивними та значно покращились. Значення Індексу очікуваних змін фінансово-економічної ситуації на підприємстві в II-му кварталі зросло майже вдвічі — з 0,21 (I-й квартал) до 0,40. До цього три квартали поспіль значення показника змінювалось в інтервалі від 0,20 до 0,28. Зростання значення індексу в II-му кварталі відбулося завдяки одночасно, значному зменшенню частки «песимістів» — з 10,5% у I-му кварталі до 3,2% у II-му кварталі 2019 року, та збільшенню частки «оптимістів» — з 31,8% до 41,6% відповідно. Частка тих, хто вважає, що ситуація на підприємстві ніяк не зміниться, становить 55,2%, у I-му кварталі таких 57,7%.

Фінансово-економічна ситуація на підприємстві

Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації для підприємств різних розмірів та галузей

В II-му кварталі 2019 року значення Індексу очікуваних змін фінансово-економічної ситуації збільшилось для підприємств усіх розмірів. Для малих підприємств значення індексу становить 0,37 (0,26 у I-му кварталі 2019 року), для середніх та великих підприємств воно дорівнює 0,35 та 0,47 відповідно (0,15 та 0,22 у I-му кварталі).

Якщо говорити про очікувані зміни фінансово-економічної ситуації в розрізі різних галузей промисловості, то як і в минулому кварталі, найбільш оптимістичними вони є для галузі будівельних матеріалів — 0,50 (0,45 у I-му кварталі 2019 року) та деревообробній — причому для цієї галузі показник значно збільшився з 0,28 у I-му до 0,50 у II-му. Найменшим цей показник є для підприємств машинобудування (0,23), тут також спостерігається суттєве зростання порівняно до попереднього кварталу (тоді було 0,09).

Рівень невизначеності щодо змін фінансово-економічної ситуації на підприємстві в піврічній перспективі

На фоні покращення очікувань щодо фінансово-економічної ситуації в наступні півроку, спостерігається також зменшення частки тих опитаних, які не змогли сформулювати свої очікування. Частка тих, хто не зміг дати такий прогноз зменшилась з 16,7% у I-му кварталі до 12,6% у II-му кварталі 2019 року. Зазначимо, що показник повертається до рівня III-го кварталу 2018 року (тоді він становив 12,8%), що може свідчити про завершення впливу передвиборчих процесів на економічні очікування бізнесу.

Діловий клімат

Оцінка ділового середовища

Значення індексу поточного стану ділового середовища у II-му кварталі 2019 року продовжило поступову тенденцію збільшення. Цього кварталу воно перестало бути від'ємним та тепер дорівнює нулю. (-0,02 у I-му кварталі 2019 року та -0,04 у IV-му кварталі 2018). При цьому, ми бачимо, що розподіл відсотків відповідей змінився незначним чином, що свідчить про статистичну незначущість змін. Простою мовою, це означає, що значення індексу не змінилось. Про це свідчить структура індексу. Частка тих, хто оцінює ділове середовище як погане, становить 13,8% у II-му кварталі 2019 року (14,0% в I-му). Частка тих, хто не відчув жодних змін становить 72,3% (72,8% у I-му кварталі) та відсоток, тих, хто оцінює середовище позитивно, становить 13,8% (13,2% за попередній квартал).

При порівнянні значення цього індексу з його значенням в аналогічному періоді минулого року (показником II-го кварталу 2018 року) бачимо позитивні статистично значущі зміни. Показник зріс до нуля з -0,08. Це відбулось завдяки більш ніж дворазовому збільшенню тих, хто оцінює ділове середовище позитивно – з 5,6% у II-му кварталі 2018 року до 13,8% в II-му кварталі 2019 року; відсоток песимістів рік назад становив 16,8%, а частка тих, хто оцінював ділове середовище як нейтральне становила 77,6%.

Очікувані зміни ділового середовища

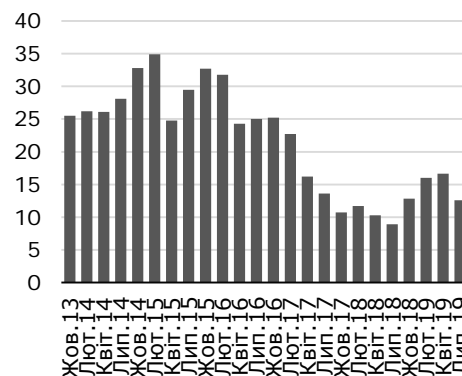
У II-му кварталі 2019 року індекс очікуваних змін ділового середовища суттєво збільшився до 0,34 з 0,13 у I-му кварталі 2019 року. Таке покращення показника зумовлене різким падінням відсотка «песимістів», які вважають, що за наступні півроку ситуація погіршиться з 12,1% за попередній період до 4,1% у II-му кварталі 2019 року. Частка тих, хто не очікує жодних змін майже не змінилась – 58,5% (проти 58,9% у I-му кварталі 2019 року). Також значно зріс відсоток «оптимістів» які очікують на позитивні зміни в наступному півріччі з 29,0% до 37,3%.

Очікувані зміни ділового середовища для підприємств різних розмірів та галузей

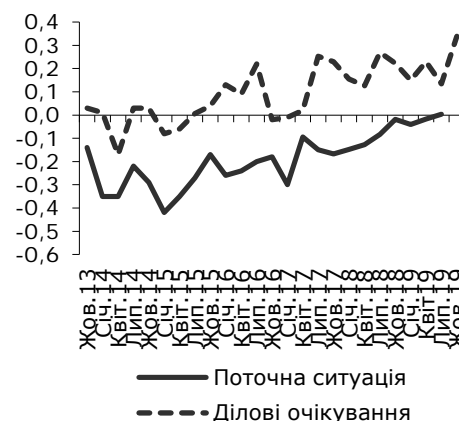
Значення індексу очікуваних змін ділового середовища в II-му кварталі 2019 року майже не відрізняється при розподілі підприємств за розміром. Для малих підприємств індекс становить 0,32, для середніх та великих підприємств індекс є однаковим, та становить 0,34. В порівнянні з попереднім періодом це значення дещо зросло для маленьких підприємств та значно зросло для великих та середніх: 0,30, 0,05 та 0,07 відповідно у I-му кварталі 2019 року. Саме їх оптимізм вплинув на зростання загального індексу, малі підприємства були оптимістами й минулого кварталу.

В розподілі за галузями, найбільш позитивні значення відповідного індексу, як і в попередніх кварталах є для підприємств легкої 0,56 (0,33 за попередній період) та деревообробної 0,38 (0,33 за попередній період); значення

Рівень невизначеності щодо очікуваних змін фінансової ситуації, %

Індекси ділового середовища

поліграфії з від'ємного стало додатнім та становить 0,38 (-0,8 за попередній період), а показник для машинобудування хоча і залишається найменшим, проте з нуля піднявся до 0,19 у II-му кварталі 2019 року

Рівень невизначеності щодо змін ділового середовища в піврічній перспективі

Частка респондентів, які не змогли дати відповідь на питання щодо змін ділового середовища через шість місяців, становить 14,1%. Це менше ніж було в попередні квартали. Зокрема, у I-му кварталі 2019 року значення показника становило 18,8%, у IV-му кварталі 2018 року — 16%, й 13,2% не могли визначитися у III-му кварталі 2018). Таким чином, тенденція до зростання невизначеності перервана. Хоча зазначимо, що порівняно до аналогічного календарного періоду 2018 року, показник все ще більше (на 2 в.п.) — у II-му кварталі 2018 року 12% опитаних не могли визначитися у своїх очікуваннях.

Регуляторний клімат

В II-му кварталі 2019 року показник «несприятливий регуляторний клімат» піднявся з п'ятої на четверту сходинку в рейтингу перешкод зростання виробництва (див. ПЕРЕШКОДИ зростання виробництва). При цьому, частка керівників, для яких «несприятливий регуляторний клімат» був вагомою перешкодою, збільшилась на 10 в.п та становить 41,2% (30,8% у I-му кварталі 2019 року). Це збільшення значення композитного показника відбулось через підвищення на 12 в.п такої складової показника, як «корупція» з 13,8% в I-му кварталі до 26,3% в II-му кварталі 2019 року. При цьому значення складової «високий регуляторний тиск» зменшилось на 3 в.п. до 15,6%, а «часті зміни в економічному законодавстві» залишилось практично без змін (зміна на 0,7 в.п. з 5,8% до 6,5).

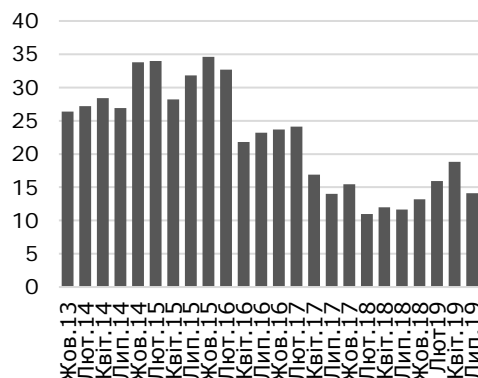
Композитний показник «несприятливий регуляторний клімат» має різні значення для підприємств різних розмірів. У II-му кварталі, як і в попередніх, найбільшим значення даного показника, було для малих підприємств – 44,8% (40,6% за попередній період), для середніх підприємств воно становило 40,2% (18,9% в I-му кварталі), а для великих — 34,0% (28,3% в I-му кварталі).

Зазначимо, що значення композитного показника «несприятливий регуляторний клімат» збільшилось для підприємств усіх розмірів, однак розмах зростання був різним. Якщо для малих підприємств, де показник завжди був високим, зростання становило +4,2 в.п, то для середніх — значення показника зросло більше ніж вдвічі (+21,3 в.п.), а для великих підприємств — на 6,3 в.п. Джерело таких змін — збільшення значення перешкоди «корупція» незалежно від розміру підприємств. Це мало більший вплив на значення композитного показника, ніж позитивні зміни (зменшення) такої перешкоди, як «високий регуляторний тиск». Важливість перешкоди «часті зміни законодавства» практично не змінилась. (див. таблицю праворуч).

Оцінка економічної політики Уряду¹

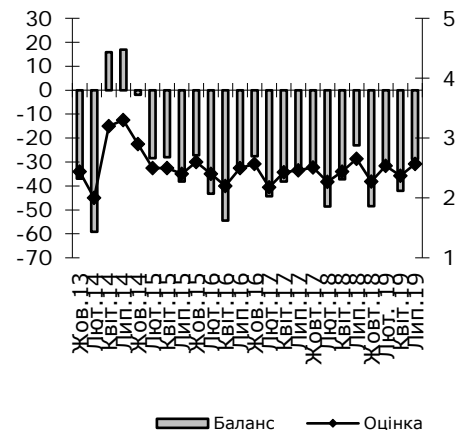
Оцінки економічної діяльності Уряду за минулі три місяці по п'ятибальній шкалі покращились. При цьому частка «оптимістів» підвищилась з 9,3% у I-му кварталі 2019 року до 16,2% у II-му кварталі. Відповідно зменшилась частка «песимістів» — з 51,4% у I-му до 45,0% у II-му кварталі 2019 року. А от відсоток тих, хто вагався з відповіддю знизився незначним чином з 39,3 відсотків у I-му кварталі 2019 року до 38,8% у поточному періоді. В цілому ж середня оцінка економічної політики Уряду підвищилась з 2,37 у I-му кварталі 2019 року до 2,57 у II-му кварталі.

Рівень невизначеності щодо очікуваних змін ділового середовища, %

	До 50 чол.		51-250 чол.		251 і більше чол.	
	I кв	II кв	I кв	II кв	I кв	II кв
Несприятливий регуляторний клімат	40,6	44,8	18,9	40,2	28,3	34,0
Високий регуляторний тиск	22,7	16,0	13,7	19,5	18,9	8,0
Часті зміни економічного законодавства	6,3	8,0	4,2	4,6	7,5	6,0
Корупція	22,7	31,2	6,3	21,8	5,7	22,0

Оцінка дій Уряду

¹ Збір інформації проводився до призначення нового Уряду.

Клімат на ринку запозичень

У II-му кварталі 2019 року покращилась як оцінка готовності банків надавати короткострокові кредити – з 72,6% в I-му до 85,4% в II-му, так й оцінка готовності самих підприємств брати такі кредити – до 38,4% у II-му кварталі з 34,4% у I-му кварталі.

При цьому зміни в оцінці готовності банків та бажанні підприємств надавати та брати довгострокові кредити не є статистично значущими: 75,4 та 43,8% відповідно у II-му кварталі 2019 року (76,5 та 41,4% відповідно у I-му кварталі 2019 року).

ВИРОБНИЧІ ПОКАЗНИКИ

Значення індексу змін виробництва у II-му кварталі 2019 року суттєво зросло на 33 в.п. (з -0,10 у I-му кварталі до 0,23) та змінило знак з від'ємного на додатній, що свідчить про активізацію виробництва. Зокрема, в II-му кварталі майже вдвічі зросла частка тих, хто вказав на збільшення обсягів виробництва до 32,4% з 16,1%. Також з 29,6% до 16,6% зменшилась кількість тих, хто вказав на зменшення виробництва. І, як і в попередньому кварталі частка тих, хто не відчув жодних змін залишилась майже на тому ж рівні, хоча і продовжила тенденцію зменшення з 54,4% у I-му кварталі до 51,0% за поточний період.

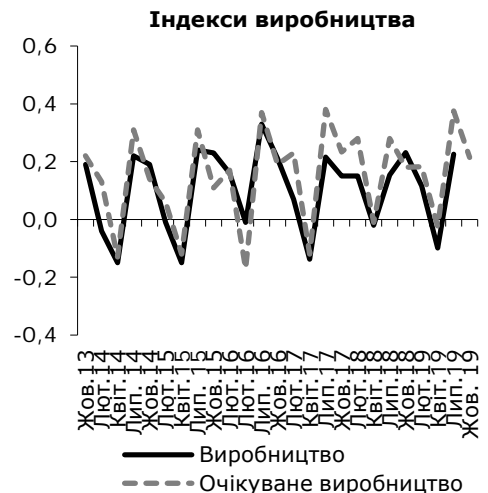
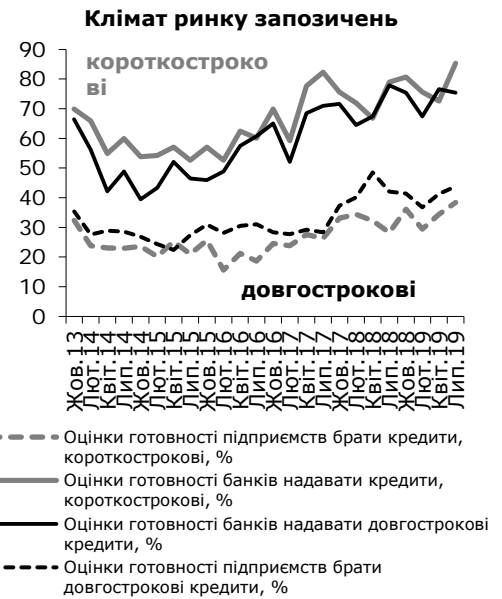
Зважене та незважене значення індексу суттєво відрізняються. Незважене значення індексу змін виробництва становить 0,16, зважене, як вказано вище дорівнює 0,23. Це означає, що показник різниться для підприємств різних розмірів. Значимо, що в I-му кварталі відмінність між незваженим та зваженим значенням індексу були суттєво менше (відповідно, незважений індекс дорівнював -0,14, а зважений -0,10).

На відміну від попереднього кварталу, у II-му кварталі 2019 року від'ємним значення індексу залишилось лише для підприємств з кількістю працюючих до 50 – та становить -0,02 (-0,26 за попередній період). Для всіх інших значення індексу підвищилось. Для підприємств з кількістю працюючих 51-250 працівників індекс становить 0,31 (у I-му кварталі це значення дорівнювало нулю). Для середнього сегменту великих підприємств (510-1000) індекс становить 0,25 (-0,33 у I-му кварталі) та для найбільших підприємств – 0,33 (-0,15 у I-му кварталі 2019 року). Найбільшим значення є для нижнього сегменту великих підприємств (251 – 500 працівників) та становить 0,39 (0,04 у минулому кварталі).

Індекс змін виробництва покращився і при розподілі підприємств за галузями. Тут ми також спостерігаємо збільшення показника майже для всіх видів виробництва. Якщо в минулому кварталі єдиним показником з додатнім значенням був показник лише для легкої промисловості та становив 0,16 у I-му кварталі 2019 року, а в II-му кварталі він же є найменшим та становить 0,00, як і для поліграфії (-0,08 у попередньому періоді). Для всіх інших галузей значення підвищилось і найбільшим є для будівельних матеріалів – 0,35 (-0,22 у попередньому періоді).

Таку ж саму ситуацію спостерігаємо і при розподілі підприємств за формами власності. Найкращим у II-му кварталі 2019 року є показник для підприємств державної форми власності і становить 0,31 (-0,11 у I-му кварталі 2019 року). Для приватизованих підприємств показник покращився з -0,16 до 0,21 а для приватних підприємств зріс з -0,12 до 0,06 у II-му кварталі 2019 року.

Виробничі очікування погіршились, але залишаються позитивними. Значення індексу очікуваних змін виробництва зменшилось з 0,37 у I-му кварталі до 0,21 у II-му кварталі 2019 року. Це відбулося, головним чином, за рахунок зменшення тих, хто планує підвищити темпи виробництва у наступні три місяці зростання виробництва (з 46,3% у I-му кварталі до 27,7% у II-му

квартал). Частка тих, хто планує знизити темпи виробництва суттєво не зросла (вона становить 11,2% у II-му кварталі та 10,2% в I-му). А от відсоток тих, хто не планує жодних змін підвищився до 61,0% у II-му кварталі з 43,4% у I-му кварталі. Що означає, що підприємства зайняли «вичікувальну» позицію.

Очікування підприємств щодо обсягів виробництва відрізняється в залежності від галузі промисловості. Найнижчим є показник очікувань для легкої промисловості — -0,03 (0,22 у I-му кварталі 2019 року), найвищим – для деревообробної – 0,50 (0,40 у I-му кварталі 2019 року).

При розподілі підприємств за кількістю працюючих значення показника залишається додатним для всіх типів підприємств. При цьому, найменшим значення є для підприємств з кількістю працюючих до 50 – 0,00 (0,17 у I-му кварталі 2019 року), а найбільшим, як і у минулому кварталі – для середнього сегменту великих підприємств (501 – 1000 працівників) – 0,75 (0,58).

Попит, реалізація, нові замовлення

Внутрішній попит. Індекс змін внутрішнього попиту у II-му кварталі 2019 року збільшився та становить 0,18 (0,05 за попередній період). При цьому зменшився відсоток тих, хто вказав на зменшення попиту до 18,4% у II-му кварталі 2019 року з 23,3%. Частка тих, хто вважає, що попит майже не змінився становить 50,2% у II-му кварталі 2019 року, що майже не відрізняється від попереднього періоду 51,7%. А частка тих, для кого попит збільшився становить 31,4% (25,1% у I-му кварталі 2019 року).

Значення індексу очікуваних змін внутрішнього попиту також знизилось до 0,23 у II-му кварталі 2019 року з 0,27 у I-му кварталі 2019 року.

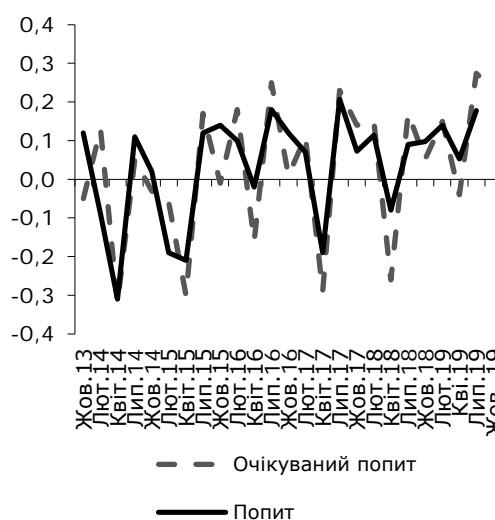
Знизилась частка тих, хто очікує зростання попиту до 31,6% з 37,2% у I-му кварталі 2019 року. При цьому збільшився відсоток тих, хто не очікує жодних змін у внутрішньому попиті до 57,8% у II-му кварталі з 54,1%. Та дещо збільшився відсоток тих, хто очікує зниження попиту до 10,7% у II-му кварталі 2019 року з 8,7% у I-му кварталі.

Зовнішній попит. Значення індексу змін зовнішнього попиту у II-му кварталі 2019 збільшилось та становить 0,09 (0,06 у I-му кварталі). При цьому частка тих, хто вважає що зовнішній попит не змінився дещо зменшилась – до 66,2% у поточному періоді з 68,3%, а от частка тих, хто вважає що зовнішній попит збільшився підвищилась до 21,7% з 18,3% за попередній період; та до 12,1% з 13,4% зменшилась частка тих керівників підприємств, хто повідомив про зменшення зовнішнього попиту.

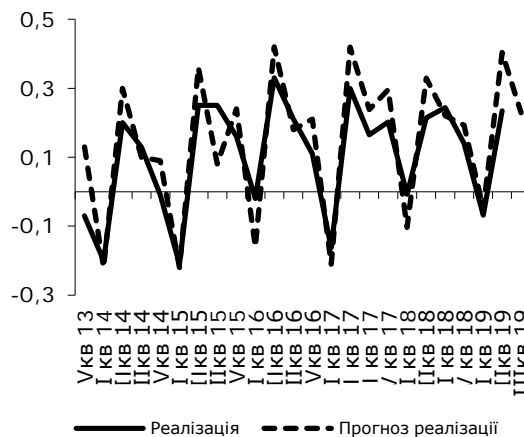
Продовжує знижуватись відсоток тих, хто не очікує жодних змін у наступні три місяці і у II-му кварталі 2019 року становить 61,3% (63,3% за попередній період). Зменшився відсоток тих, для кого зовнішній попит збільшився з 26,5% у I-му кварталі 2019 року до 21,3% у II-му кварталі 2019 року. Але при цьому збільшилась частка «песимістів» які очікують зменшення зовнішнього попиту з 10,2% у попередньому кварталі до 17,4% у поточному.

Зважене значення індексу очікуваних змін зовнішнього попиту становить 0,05, а не зважене 0,04 (0,12 та 0,16 відповідно за I-й квартал 2019 року). При цьому можна сказати, що розподіл найнижчого та найвищого значень для розподілу підприємств за кількістю працюючих не змінився в порівнянні з попереднім кварталом. Найнижчим, як і в минулому кварталі це значення є для підприємств з найменшою кількістю працюючих та становить -0,11 (дорівнювало нулю у попередньому кварталі) а найбільшим, також як і в I-му кварталі 2019 року воно є для середнього сегменту великих підприємств (501 – 1000) та складає у II-му кварталі 0,45 (0,33 у I-му кварталі 2019 року).

Внутрішній попит

Індекси реалізації

Продаж. Значення ІНДЕКСУ змін продажів у II-му кварталі 2019 року різко підвищилось, та з від'ємного -0,07 у I-му кварталі 2019 року стало 0,23.

Майже не змінився відсоток тих керівників підприємств, які вважають, що обсяги реалізованої продукції не зменшилися і становить 48,1% (47,6% за попередній період); водночас, значно збільшився відсоток тих, хто говорить про збільшення продажів до 35,0% у II-му кварталі з 21,5% у I-му кварталі 2019 року. Зменшився відсоток тих, хто вказав на зменшення продажів до 16,6% у II-му кварталі з 30,9% у I-му кварталі 2019.

Значення ІНДЕКСУ очікуваних змін продажів знизилось та становить 0,23 (0,40 у I-му кварталі 2019 року). У II-му кварталі істотно знизився відсоток менеджерів, які очікують на збільшення продажів до 32,4% у II-му кварталі з 51,8% у I-му кварталі 2019 року; різко зріс відсоток тих, хто не очікує жодних змін до 53,6% з 38,0% у I-му кварталі. та лише 14,0% вважають що обсяги реалізації будуть зменшуватися (проти 10,2% у попередньому кварталі).

Нові замовлення. У II-му кварталі 2019 р. значення ІНДЕКСУ змін нових замовлень збільшилось, та з від'ємного -0,03 стало додатнім і становить 0,21. При цьому значно зросла частка керівників підприємств, які вказали на збільшення кількості нових замовлень з 16,9% у I-му кварталі 2019 року до 33,9% у II-му кварталі. Частка тих, у кого кількість замовлень не змінилась знизилась до 48,2% у II-му кварталі з 60,5% за попередній період; як і відсоток тих, хто вказав на зменшення замовлень знизився до 17,9% у II-му періоді з 22,6% у попередньому.

У II-му кварталі 2019 майже не змінилась частка тих, у кого немає портфелю нових замовлень, і вона становить 7,7 (7,5 у I-му кварталі 2019 року).

У II-му кварталі значення ІНДЕКСУ очікуваних змін нових замовлень знизилось та становить 0,26 (0,35 у I-му кварталі). Зменшилась частка керівників підприємств, які очікують збільшення портфелю нових замовлень у наступному кварталі до 34,9% з 43,7% у I-му кварталі. До 54,0% з 48,2% збільшився відсоток тих, хто не очікує жодних змін; та до 11,1% з 8,1% збільшилась частка тих, хто очікує на зменшення нових замовлень.

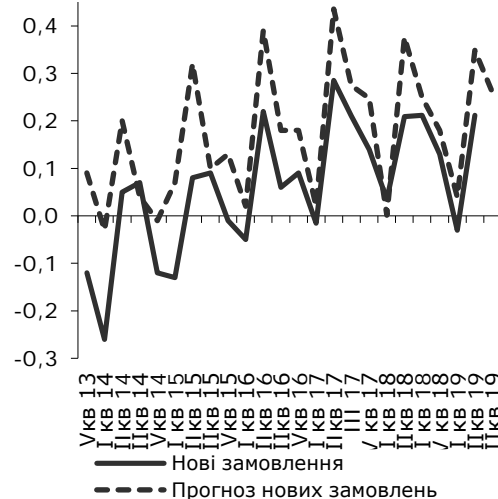
Зайнятість та ринок праці

Зайнятість. Значення ІНДЕКСУ змін зайнятості продовжує залишатися від'ємним ,хоча і дещо підвищилось до -0,08 у II-му кварталі 2019 з -0,11 у I-му кварталі 2019 року. Це сталося за рахунок збільшення частки тих, хто вказав на зростання кількості зайнятих працівників (до 9,4% з 4,8%). 18,0% вказали на зменшення рівня зайнятості (15,9% у минулому кварталі) та 72,7% вказали, що кількість працюючих не змінилась (71,3% у I-му кварталі).

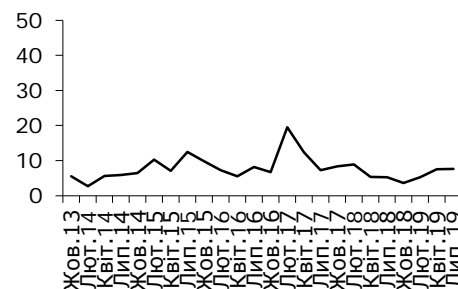
Значення ІНДЕКСУ очікуваних змін зайнятості майже не змінилось в порівнянні попереднім кварталом та становить 0,04 у II-му кварталі 2019 року (0,05 у попередньому періоді). Розподіл відповідей респондентів відповідно також практично не змінився — 8,3% опитаних очікують збільшення кількості зайнятих працівників у наступні три місяці (8,9% у минулому кварталі); 6,7% очікують зменшення кількості працівників (4,4%) та 84,9% не очікує змін у зайнятості на підприємстві (86,7% у I-му кварталі).

Ринок праці. Індекс складності пошуку кваліфікованих працівників зменшився та становить 0,54 (два квартали поспіль цей показник становив 0,61). Також на кілька десятих зменшився ІНДЕКС складності пошуку некваліфікованих працівників до 0,34 у II-му кварталі з 0,39 у I-му кварталі 2019 року.

Індекси нових замовлень

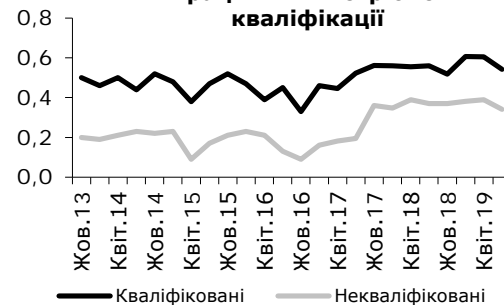
Немає портфелю замовлень, % підприємств

Індекси зайнятості

Труднощі при пошуку працівників потрібної кваліфікації

Перешкоди зростанню виробництва

У II-му кварталі 2019 року традиційно найбільшою перешкодою зростанню виробництва, як і в попередніх є «низький попит». Причому, якщо в попередньому кварталі його значення дещо знизилось, то II-му кварталі знову підвищилось майже на 9 в.п. та становить 59,9% що майже не відрізняється від показника IV-го кварталу 2019 року. Значення показника «високий конкурентний тиск» майже не змінилося, а «проблеми ліквідності» додали у значенні 2 в.п. та складають 46,9%. Значення показника «несприятлива політична ситуація», на відміну від попереднього кварталу, збільшилось на 5,3 в.п. та становить 32,8%, як і показник «недостатньо кваліфікованих працівників» зріс на 8 в.п. з 24,6% у попередньому кварталі до 33,2% у II-му кварталі 2019 року. Всі інші показники показують зниження значень. Найбільше зменшилось значення для показника «проблеми з енергопостачанням» - на 7 в.п. з 15,9% до 8,4% у II-му кварталі 2019 року.

У II-му кварталі 2019 року розподіл значень перешкод зростанню виробництва є різним для підприємств різного розміру. Як і в попередньому кварталі, для найменших підприємств найбільш вагомими є перешкоди «недостатньо замовлень» - 59,2% та «високий конкурентний тиск» - 52,0% (по 48,4% кожна у I-му кварталі 2019 року), а от найменш вагомі за значенням – «недостатньо виробничих потужностей» та «доступ до кредитів» - по 5,6% кожна. В попередньому кварталі це була перешкода «часті зміни в економічному законодавстві, яка в цьому кварталі додала в значенні з 6,3% до 8,0%. Для середніх за розміром підприємств найбільш значимими також є «недостатньо замовлень» - 62,1% та «проблеми ліквідності» - 57,5% (52,6% та 49,5% відповідно за попередній період). Найменш вагомими – «застарілі технології» та «часті зміни в економічному законодавстві» - по 4,6% кожна (12,6% та 4,2% у I-му кварталі 2019 року). Для великих підприємств найбільш вагомими перешкодами є «недостатньо замовлень» - 58,0% та «високий конкурентний тиск» - 46,0% (54,7% та 49,1% відповідно за попередній період). А найменш вагомою – «доступ до кредитів» - 2,0% (9,4% - за попередній період).

ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ

Ціни

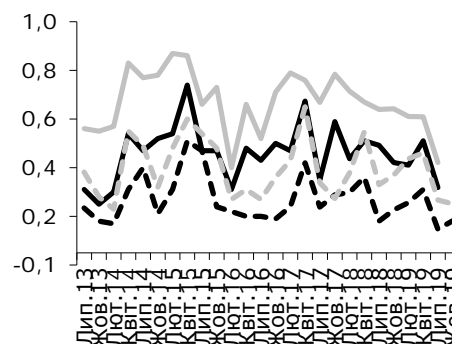
У II-му кварталі 2019 року значення індексу змін ціни сировини та матеріалів суттєво зменшилось становить 0,37 (у I-му кварталі воно 0,56). Це означає, що за оцінками керівників підприємств, темп зростання цін сировини та матеріалів, суттєво уповільниться. Це сталось через зміни в композиції індексу. Зокрема, суттєве скорочення частки тих, хто повідомив про зростання цін на сировину та матеріали (з 56,6% у I-му до 39,9% у II-му кварталі), а 55,4% опитаних (38,6% за минулий квартал) вважає, що ціни залишилися на тому ж рівні. Разом із цим, лише 4,7% (4,8% у попередньому) зазначили, що ціни на сировину та матеріали зменшилися.

У II-му кварталі 2019 року значення індексу цін реалізації знову знизилось та становить 0,27 (0,46 у I-му кварталі). При цьому значно зріс відсоток тих, хто вважає що ціни залишились незмінними до 63,6% (з 47,4% за попередній період); відповідно знизився відсоток тих, хто вважає, що ціни реалізації готової продукції підвищилися – до 30,6% у II-му кварталі з 48,5% за попередній період. І незначним чином зріс відсоток тих, хто вважає, що ціни збільшились – до 5,8% з 4,0%.

На наступні три місяці менеджери передбачають зменшення росту цін на сировину, та збільшення ціни реалізації. Значення індексу очікуваних змін ціни сировини та матеріалів становить 0,20 (0,22 у I-

Перешкоди зростанню виробництва				
	IV18	I 19	II 19	II 19 до I 19
Низький попит	61,1	51,1	59,9	8,8
Високий конкурентний тиск	40,7	50,7	50,4	-0,3
Проблеми ліквідності	52,9	44,6	46,9	2,4
Несприятливий регуляторний клімат	35,5	30,8	41,2	10,4
Високий регуляторний тиск	17,9	18,8	15,6	-3,2
Корупція	17,1	13,8	26,3	12,6
Зміни в економічному законодавстві	5,7	5,8	6,5	0,7
Недостатньо кваліфікованих працівників	25,7	24,6	33,2	8,6
Несприятлива політична ситуація	36,1	27,5	32,8	5,3
Надмірне оподаткування	30,0	31,5	27,9	-3,7
Високі ставки кредитів	23,6	26,1	21,4	-4,7
Недостатньо сировини	24,3	21,0	18,7	-2,3
Застарілі технології	12,9	13,8	9,9	-3,8
Проблеми з енергопостачанням	5,4	15,9	8,4	-7,5
Брак виробничих потужностей	6,1	9,4	5,7	-3,7
Доступність кредитів	7,9	6,5	5,0	-1,6

Індекси цін

— Ціни реалізації
 - - - - - Очікувані ціни реалізації
 — Ціни сировини
 - - - - - Очікувані ціни сировини

му кварталі). Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІН РЕАЛІЗАЦІЇ становить 0,13 (0,10 за попередній період).

Прибутковість

У II-му кварталі 2019 року зважене значення ІНДЕКСУ ПРИБУТКОВОСТІ підвищилось, стало додатнім та становить 0,05 (-0,08 за попередній період). Збільшився відсоток тих керівників підприємств, які вважають, що їх прибутковість збільшилась – до 17,1% з 10,4% у попередньому кварталі. При цьому знизилась частка тих, у кого нічого не змінилося – до 65,5% з 69,1%. Водночас зменшився відсоток тих, хто вказав на зменшення прибутковості – до 17,4% з 20,4% у минулому кварталі. Не зважене значення індексу дорівнює нулю (-0,10 за попередній період). Різниця між зваженим та незваженим значенням означає, що даний індекс має різні значення для підприємств різного розміру. Значення індексу прибутковості для маленьких підприємств становить -0,12 (-0,16 за попередній квартал), для середніх – значення є додатнім та становить 0,06 (-0,01 в I-му кварталі) та для великих 0,18 (-0,13) за попередній квартал.

У галузевому розрізі показники прибутковості також відрізняються. Слід зазначити, що якщо в I-му кварталі дані були від'ємними для всіх галузей, то у II-му кварталі показник покращився зокрема, для галузей будівельних матеріалів до 0,17 з -0,11, важкої промисловості до 0,12 з -0,09 і для легкої промисловості показник дорівнює нулю (-0,09 за попередній період). Найгіршим, як і в минулому кварталі значення є для поліграфії та становить -0,14 (-0,13 у I-му кварталі).

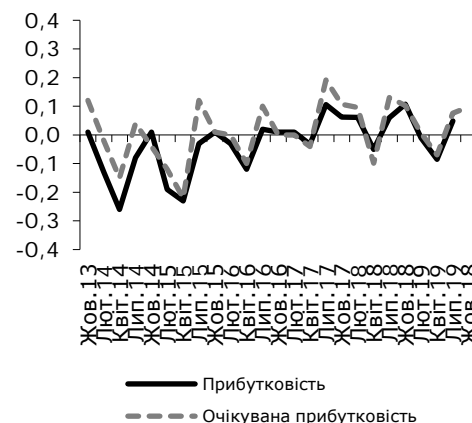
Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПРИБУТКОВОСТІ дещо збільшилось та становить 0,10 (0,08 у I-му кварталі 2019 року). Розподіл відповідей стосовно очікувань на наступний квартал не надто відрізняється від попереднього: більшість керівників підприємств, не очікують змін прибутковості – 73,0% (75,9% в минулому кварталі). Відсоток тих, хто очікує зниження прибутковості збільшився до 10,7 з 8,6%; та 16,3% (15,5% в минулому кварталі) очікують на збільшення прибутків.

Конкурентний тиск

На думку керівників підприємств найбільшу конкуренцію їм складають вітчизняні виробники, хоча значення показника зменшилось до 0,25 у II-му кварталі 2019 року з 0,31 у I-му кварталі 2019 року та майже дорівнює показнику у IV-му кварталі 2018 року - 0,23. Відносно інших ринків – країни СНД – індекс знизився з -0,02 за попередній період до -0,08; інші іноземні товаровиробники – з додатного значення знову стало від'ємним та становить -0,05 (0,05 попередній період).

При розподілі за галузями, найбільший тиск з боку вітчизняних товаровиробників відчувається, як і в минулому кварталі у галузі будівельних матеріалів – 0,48 (значення з попереднього не змінилося); поліграфії – 0,35 (0,43 за минулий період); від'ємним є значення для машинобудування та становить - 0,11

Індекси прибутковості

Додаток 1: Методологія

Проект "Ділова думка" - це моніторинг, прогнозування та аналіз економічної активності в країні за допомогою інформації, отриманої "з перших рук" - безпосередньо від представників ділових кіл.

Мета проекту полягає у виявленні впливу економічної політики на розвиток бізнесу в Україні шляхом моніторингу оцінок та очікувань керівників підприємств.

Для досягнення мети проекту ми використовуємо широко знаний в світовій практиці метод кон'юнктурних досліджень. Метод кон'юнктурних досліджень є добре відомим у світі інструментом для збору інформації про цикл економічної активності. Пріоритет тут віддається змінним, які вимірюють ранні стадії процесу виробництва (наприклад, нові замовлення, попит), здатні швидко реагувати на зміни в економічній діяльності (наприклад, запаси), та вимірюють ділові очікування або є чутливими до очікувань (наприклад, загально-економічна ситуація).

Результатом кон'юнктурних досліджень є коротка, "стиснута" картина економіки або окремого сектору, своєчасні підказки відносно економічних тенденцій в коротко- та середньостроковій перспективі, майбутні "поворотні" точки циклу економічної активності.

Завдання проекту полягають в отриманні незалежних та достовірних даних про економічну ситуацію на мікрорівні, визначенні пріоритетних проблем, з якими стикаються суб'єкти господарювання, наданні об'єктивної та неупередженої оцінки та прогнозу ділового клімату та економічних тенденцій.

В дослідженні кон'юнктури підприємств використовуються наступні показники:

Індекс змін ділового середовища – вимірює оцінки керівників підприємств щодо змін середовища для ведення бізнесу за останні шість місяців;

Індекс очікуваних змін ділового середовища – вимірює очікування керівників підприємств щодо змін ділового середовища для ведення бізнесу в наступні шість місяців.

Індекс змін фінансово-економічної ситуації підприємства – вимірює оцінки керівників підприємств щодо змін фінансово-економічної ситуації на підприємстві за останні шість місяців;

Індекс очікуваних фінансово-економічної ситуації підприємства – вимірює очікування керівників підприємств щодо змін фінансово-економічної ситуації на опитаних підприємствах в наступні шість місяців

Індекс поточного стану (якості) ділового середовища – вимірює оцінки керівників підприємств щодо поточного стану середовища для ведення бізнесу.

Індекс поточного стану (якості) фінансово-економічної ситуації – вимірює оцінки керівників підприємств щодо поточного стану фінансово-економічної ситуації на підприємстві.

Агрегований показник перспектив промисловості (*industrial confidence indicator*) розраховується як середнє арифметичне індексів очікуваних змін виробництва, оцінки обсягу нових замовлень та оцінки запасів готової продукції (останній зі знаком мінус).

Загальний показник "несприятливий регуляторний клімат" складається з трьох компонентів: (1) високий регуляторний тиск, (2) часті зміни в законодавстві та (3) корупція, і відображає частку респондентів, які вибрали принаймні один з перерахованих вище факторів.

Індекси конкурентного тиску – вимірює оцінки конкурентного тиску протягом останніх 3-х місяців.

Всі індекси рахуються за єдиною методологією. Ми зараховуємо відповіді як +1, коли підприємство відповідає, що показник збільшився, 0 — якщо він не змінився і -1 — якщо зменшився. Наприклад, якщо зі 100 респондентів 20 вказали на зростання виробництва, 50 респондентів звітували про його скорочення, і 30 зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від'ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, де зросло виробництво, є більшою (меншою), ніж кількість тих, де виробництво скоротилось. Кожний індекс більший за +0,05 або менший за -0,05 є статистично значущим і відрізняється від нуля з ймовірністю помилки 5%.

За більш детальною інформацією про характеристики вибірки, структуру анкети, методологію обрахунку індексів та за повними даними дослідження звертайтеся до Оксани Кузяків kuziakiv@ier.kyiv.ua.

Додаток 2: Вибірка

Вибірка дослідження базується на панелі, яка використовується для Квартального Опитування Підприємств та включає 300 підприємств обробної промисловості, розташованих в чотирьох регіонах України. Рівень відповідей у II-му кварталі 2019 року становить 87,3%. Структура вибірки відображає структуру панелі. Підприємства розташовані в Київській, Львівській, Харківській, Хмельницькій, Сумській, Тернопільській, Рівненській, Вінницькій та Івано-Франківській областях (В II-му кварталі опитування проводилось без Одеської області). Близько 75% підприємств знаходяться в обласних центрах, та 25% представляють інші населені пункти.

Ми виділяємо такі групи підприємств за розміром: малі (до 50 працівників), середні (51-250 працівників), великі середні (251-500 працівників), великі (501-1000 працівників) та найбільші (понад 1000 працівників). Іноді, коли немає суттєвих між групових відмінностей, три останні групи називаються групою великих підприємств.

У вибірку входять підприємства машинобудування, будівельних матеріалів, обробки деревини, легкої промисловості, харчової промисловості, поліграфії та важкої промисловості та інші.

Структура вибірки в II-му кварталі 2019 року, % підприємств

Галузі промисловості, %		Регіони (області), %		Кількість працівників, %	
	Q2'19				Q4'18
Важка ² промисловість	11,1	Львівська	11,8	Менше 50	47,7
Машинобудування	21,0	Київська	23,7	51 — 250	33,2
Обробка деревини	5,7	Харківська	22,9	251 — 500	8,8
Будівельні матеріали	8,8	Вінницька	7,6	501 — 1000	4,6
Легка промисловість	13,0	Хмельницька	12,2	Більше 1000	5,7
Харчова промисловість	24,4	Сумська	6,5		
Поліграфія	8,0	Тернопільська	2,3		
Інше	8,0	Рівненська	7,6		
		Івано-Франківська	5,3		

² До важкої промисловості ми відносимо металургію, хімічну, нафтохімічну та паливну промисловості.

Додаток 3: Основні показники кон'юнктури промислового сектору (липень 2019 року)

Назва показника (індекси)	За розміром				За галузями							
	Всі	Малі	Середні	Великі	Важка	Машбуд	Деревообр	Будмат	Легка	Харчова	Поліграфії	Інші
Оцінка ділового середовища	0,00	0,00	0,02	-0,04	+0,00	-0,13	+0,07	-0,05	+0,12	+0,13	-0,14	-0,10
Очікувані зміни ділового середовища	+0,34	+0,32	+0,34	+0,34	+0,37	0,19	+0,38	+0,33	+0,56	+0,37	+0,38	+0,06
Оцінка фінансово-економічної ситуації	-0,01	-0,08	0,06	-0,06	-0,07	-0,15	+0,13	0,00	+0,03	+0,05	-0,24	0,05
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	+0,40	+0,37	+0,35	+0,47	+0,39	+0,23	+0,50	+0,50	+0,48	+0,44	+0,36	+0,24
Виробництва	+0,23	-0,02	+0,31	+0,34	+0,16	+0,22	+0,33	+0,35	0,00	+0,09	0,00	+0,26
Очікуваних змін виробництва	+0,21	0,00	+0,25	+0,41	+0,13	+0,19	+0,50	+0,21	-0,03	+0,16	+0,10	+0,24
Внутрішнього попиту	+0,18	0,00	+0,25	+0,22	+0,16	+0,17	+0,33	+0,22	0,00	+0,14	+0,05	0,00
Очікуваних змін внутрішнього попиту	+0,23	+0,09	+0,32	+0,31	+0,25	+0,23	+0,21	+0,42	-0,03	+0,24	+0,20	+0,15
Зовнішнього попиту	+0,09	-0,03	+0,14	+0,21	+0,21	+0,17	+0,33	-0,25	-0,04	+0,19	0,00	-0,13
Очікуваних змін зовнішнього попиту	+0,05	-0,11	+0,07	+0,19	0,00	+0,03	0,00	+0,44	-0,04	+0,05	0,00	0,00
Продажів	+0,23	+0,06	+0,31	+0,26	+0,16	+0,20	+0,53	+0,43	+0,00	+0,11	0,00	+0,30
Очікуваних змін продажів	+0,23	0,00	+0,36	+0,33	+0,21	+0,19	+0,43	+0,21	+0,03	+0,15	+0,20	+0,29
Нових замовлень	+0,21	+0,03	+0,27	+0,27	+0,21	+0,20	+0,40	+0,23	0,00	+0,21	-0,24	+0,24
Очікуваних змін замовлень	+0,26	+0,08	+0,35	+0,40	+0,23	+0,19	+0,57	+0,27	+0,03	+0,29	+0,16	+0,33
Зайнятість	-0,08	-0,08	-0,06	-0,14	-0,12	-0,15	+0,33	-0,04	-0,09	-0,10	-0,29	0,00
Очікуваних змін зайнятості	+0,04	-0,04	+0,02	+0,15	+0,09	0,00	+0,07	0,00	+0,03	+0,03	0,00	-0,09
Цін сировини	+0,37	+0,30	+0,39	+0,42	+0,56	+0,37	+0,43	+0,39	+0,39	+0,31	+0,19	+0,22
Очікуваних змін цін сировини	+0,20	+0,13	+0,25	+0,23	+0,20	+0,25	+0,08	+0,23	+0,28	+0,14	+0,17	+0,10
Цін реалізації	+0,27	+0,21	+0,25	+0,35	+0,36	+0,29	+0,33	+0,43	+0,30	+0,13	+0,05	+0,22
Очікуваних змін цін реалізації	+0,13	+0,10	+0,13	+0,17	+0,13	+0,15	+0,15	+0,09	+0,10	+0,12	+0,11	+0,14

Назва показника (індекси)	За розміром				За галузями							
	Всі	Малі	Середні	Великі	Важка	Машбуд	Деревообр	Будмат	Легка	Харчова	Поліграфії	Інші
Фінансові результати (прибутковість)	+0,05	-0,12	+0,06	+0,18	+0,12	-0,07	0,00	+0,17	+0,00	-0,05	-0,14	+0,09
Очікувані зміни фінансових результатів (прибутковості)	+0,10	-0,10	+0,12	+0,30	-0,04	+0,12	+0,31	+0,17	-0,10	+0,05	0,00	0,00
Конкурентний тиск з боку вітчизняних виробників	+0,25	+0,07	+0,35	+0,33	+0,31	-0,11	+0,20	+0,48	+0,27	+0,20	+0,35	+0,43
Конкурентний тиск з боку виробників країн СНД	-0,08	-0,25	-0,10	+0,10	-0,11	-0,29	+0,07	-0,12	+0,12	-0,21	-0,44	+0,26
Конкурентний тиск з боку іноземних виробників	-0,05	-0,31	-0,12	+0,29	-0,18	-0,20	+0,07	-0,06	+0,18	-0,18	-0,65	+0,05

Додаток 4: Рейтинг перешкод зростанню виробництва (липень 2019 року)

Перешкоди зростанню виробництва	За розміром				За галузями							
	Всі	Малі	Середні	Великі	Важка	Машбуд	Дереобр	Будмат	Легка	Харчова	Поліграфії	Інші
Недостатньо кваліфікованих працівників	33,2	30,4	33,3	40,0	41,4	50,9	40,0	30,4	17,6	31,3	28,6	9,5
Недостатньо замовлень/ обсягів реалізації/ низький попит на продукцію	59,9	59,2	62,1	58,0	65,5	80,0	53,3	43,5	47,1	54,7	81,0	38,1
Недостатньо сировини/ матеріалів	18,7	18,4	18,4	20,0	34,5	10,9	13,3	13,0	29,4	25,0	4,8	4,8
Проблема ліквідності / брак обігових коштів	46,9	40,8	57,5	44,0	55,2	60,0	26,7	39,1	35,3	50,0	42,9	38,1
Несприятлива політична ситуація	32,8	29,6	34,5	38,0	34,5	38,2	33,3	17,4	44,1	26,6	28,6	38,1
Недостатньо виробничих потужностей	5,7	5,6	5,7	6,0	0,0	10,9	13,3	4,3	2,9	3,1	9,5	4,8
Доступність кредитів	5,0	5,6	5,7	2,0	0,0	9,1	0,0	8,7	5,9	3,1	4,8	4,8
Корупція	26,3	31,2	21,8	22,0	20,7	12,7	33,3	17,4	41,2	34,4	9,5	42,9
Проблеми з енергопостачанням	8,4	8,0	6,9	12,0	24,1	7,3	6,7	13,0	5,9	7,8	0,0	0,0
Високий регуляторний тиск (нечітке законодавство. перевірки. бюрократичність процедур)	15,6	16,0	19,5	8,0	20,7	16,4	13,3	26,1	17,6	10,9	9,5	14,3
Рівень податків	27,9	36,0	23,0	16,0	20,7	14,5	40,0	39,1	41,2	29,7	9,5	42,9
Застарілі технології	9,9	14,4	4,6	8,0	3,4	9,1	6,7	4,3	17,6	7,8	23,8	9,5
Висока ставка кредитів	21,4	16,0	23,0	32,0	17,2	21,8	40,0	34,8	8,8	18,8	19,0	28,6
Часті зміни економічного законодавства	6,5	8,0	4,6	6,0	6,9	9,1	6,7	13,0	2,9	1,6	4,8	14,3
Високий рівень конкуренції	50,4	52,0	50,6	46,0	48,3	23,6	60,0	30,4	58,8	64,1	81,0	52,4
Інше	7,3	9,6	5,7	4,0	6,9	3,6	0,0	17,4	2,9	6,3	14,3	14,3

Додаток 5. Основних показників (індекси) за останні 13 періодів спостережень

Назва показника (індекси)	2016			2017				2018				2019	
	2 кв	3 кв	4 кв	1 кв	2 кв	3 кв	4 кв	1 кв	2 кв	3 кв	4 кв	1 кв	2 кв
Оцінка ділового середовища	-0.20	-0.18	-0.30	-0.09	-0.15	-0.17	-0.15	-0.13	-0.08	-0.02	-0,04	-0,2	0,00
Очікувані зміни ділового середовища	-0.02	-0.01	+0.01	+0.25	+0.23	+0.15	+0.13	+0.27	+0.22	+0.15	+0,23	+0,13	+0,34
Оцінка фінансово-економічної ситуації	-0.13	-0.14	-0.23	-0.15	-0.06	-0.05	-0.06	-0.13	-0.08	+0.06	-0,08	-0,03	-0,01
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	+0.07	+0.06	+0.07	+0.39	+0.26	+0.22	+0.23	+0.37	+0.39	+0.24	+0,28	+0,21	+0,40
Виробництва	+0.33	+0.21	+0.07	-0.14	+0.22	+0.15	+0.15	-0.02	+0.15	+0.23	+0,12	-0,10	+0,23
Очікуваних змін виробництва	+0.19	+0.23	-0.12	+0.38	+0.23	+0.28	-0.01	+0.28	+0.18	+0.18	-0,02	+0,37	+0,21
Внутрішнього попиту	+0.18	+0.12	+0.07	-0.19	+0.21	+0.07	+0.11	-0.08	+0.09	+0.10	+0,14	+0,05	+0,18
Очікуваних змін внутрішнього попиту	+0.01	+0.11	-0.29	+0.23	0.14	+0.15	-0.26	+0.17	+0.05	+0.15	-0,04	+0,27	+0,23
Зовнішнього попиту	0.00	-0.01	-0.07	-0.10	+0.07	+0.06	+0.01	+0.01	+0.05	+0.07	+0,10	+0,06	+0,09
Очікуваних змін зовнішнього попиту	0.04	+0.10	-0.07	+0.07	+0.03	+0.10	-0.09	+0.05	+0.06	+0.16	+0,02	+0,12	+0,05
Продажів	+0.33	+0.21	+0.11	-0.16	+0.30	+0.16	+0.20	-0.01	+0.21	+0.24	+0,14	-0,07	+0,23
Очікуваних змін продажів	+0.18	+0.21	-0.21	+0.42	+0.24	+0.30	-0.10	+0.33	+0.22	+0.19	-0,05	+0,40	+0,23
Нових замовлень	+0.22	+0.06	+0.09	-0.02	+0.29	+0.21	+0.14	+0.03	+0.21	+0.21	+0,13	-0,03	+0,21
Очікуваних змін замовлень	+0.18	+0.18	+0.02	+0.44	+0.27	+0.25	0.00	+0.38	+0.25	+0.18	+0,04	+0,35	+0,26
Зайнятість	-0.07	-0.08	-0.25	-0.22	-0.07	-0.09	-0.16	-0.18	-0.02	-0.02	-0,09	-0,11	-0,08
Очікуваних змін зайнятості	0.00	-0.03	-0.15	+0.04	+0.04	-0.03	-0.02	+0.01	+0.03	-0.04	-0,07	+0,05	+0,04
Цін сировини	+0.47	+0.66	+0.74	+0.71	+0.62	+0.73	+0.66	+0.62	+0.59	+0.59	+0,56	+0,56	+0,37
Очікуваних змін цін сировини	+0.31	+0.38	+0.60	+0.29	+0.22	+0.33	+0.50	+0.28	+0.32	+0.39	+0,41	+0,22	+0,20
Цін реалізації	+0.38	+0.45	+0.42	+0.62	+0.30	+0.54	+0.39	+0.46	+0.44	+0.37	+0,36	+0,46	+0,27
Очікуваних змін цін реалізації	+0.14	+0.19	+0.37	+0.19	+0.24	+0.25	+0.31	+0.13	+0.18	+0.21	+0,26	+0,10	+0,13
Фінансові результати (прибутковість)	+0.02	+0.01	+0.01	-0.03	+0.11	+0.06	+0.06	-0.05	+0.06	+0.11	-0,01	-0,08	+0,05

Очікувані зміни фінансових результатів (прибутковості)	0.0	0.0	-0.04	+0.19	+0.11	+0.10	-0.10	+0.13	+0.10	+0.01	-0,07	+0,08	+0,10
Назва показника(індекси)	2016			2017				2018				2019	
	2 кв	3 кв	4 кв	1 кв	2 кв	3 кв	4 кв	1 кв	2 кв	3 кв	4 кв	1кв	2кв
Конкурентний тиск з боку вітчизняних виробників	+0.21	+0.15	+0.12	+0.19	+0.16	+0.38	+0.20	+0.29	+0.23	+0.08	+0,23	+0,31	+0,25
Конкурентний тиск з боку виробників Росії/СНД	-0.23	-0.18	-0.26	-0.31	-0.39	-0.18	-0.27	-0.10	-0.12	-0.15	-0,18	-0,02	-0,08
Конкурентний тиск з боку іноземних виробників	-0.14	-0.18	-0.15	-0.29	-0.28	-0.16	-0.28	-0.05	-0.04	-0.20	-0,10	+0,05	-0,05